

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Provincia Mediolanensis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68715](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68715)

103

P R O V I N C I A
MEDIOLANENSIS.

CONTINET socios cir-
citer ducentos quindecim,
seu viginti. In Domo Pro-
fessa Sancti Fidelis fere qua-
draginta: In Brerano Col-
legio sexaginta quinque:
Triginta in Genuensi: In
Taurinensi toridem, aut paulo pauciores. In
Comensi quindecim: Vndecim, tredecimue
in Vercellensi: In Domo Aronensi uiginti sex,
mox etiam triginta duos. Decessere decem.
Accessere uiginti octo.

DOMVS SANCTI FIDELIS.

DATA est opera salutis proximorum, ut an-
nis superioribus: maiore etiam fructu. Et
quoniam communia iam uulgata, præcipua
attingentur. Multi ex iis, qui ad nos uenti-
tant, atque in his mulieres nonnullæ, peram-
pla familia, diuinarum rerum contemplatio-
ni uacarunt: nunc proinde dilatato corde ita
uelociter currunt in uia mandatorum Dei, ut
freno indigeant. Vir quidam per summam iu-
dicis iniuriam exturbatus rebus, domoque,
ut sunt impotentes in calamitate mortalium

G 4 animi

animi, hæreticos, & hæresim animo agitabat: cui mulier vna ex ijs, quas dixi. Quo miser te agis, ac miserande? quis tantus ex dolore furor, vt breuem bonorum iacturam perpetua cumules infamia, & leue propter incommodum corporis, animam in Inferorum supplicia trahas? Putas tu, hunc mundum ita fore aduersum te indulgentem, atque oblitum sui, vt submittat tibi flores, & rosam, cum Domino ipsi, & sanctissimo cuique, tribulos produxerit ac spinas, eadem materia pullulante? quin te ipse colligis, & summi Dei clementiam imploras, qui ex turbido tranquillum facit, adisque pium aliquem, ac peritum medicum animarum, qui adhibeat fomenta aperto vulnere, & doloris aculeum euellat? Hac ille acri oratione pudore suffusus, seu ad saniozem cogitationem erectus, finit se a muliere perduci ad vnum e sacerdotibus nostris, quo satagente, depulsa omnis ægritudo, & spes iniecta rerum meliorum: quod veritas, prematur licet, semper emergat. Nec frustra. Neque enim multo post data ad hominem litteræ ab eodem iudice, qui cum esset graui morbo correptus, eum hortabatur ad reditum, breuique pollicebatur facultatum, honoris, & patriæ restitutionem, a quibus videbatur eiectus. bonæ feminae lucrum. At non tales aliæ quædam, quæ nostrorum opera, a corporis, ab animi, a pudicitiz,

citiæ, a paupertatis periculo ereptæ. Inter
 has, tres Virgines nobiles emendicata stipe
 in matrimonium honeste collocatæ. Nec vero
 minus feliciter laboratum in aliquibus paci-
 ficandis. Placatæ amplissimæ familiæ duæ, e
 quarum discordia metuebatur pugna, cædes-
 que multorum. Duo item ciues opulentissi-
 mi, qui a civili lite in grauissimas inimicitias
 processerant, non nisi alterius, aut vtriusque
 morte finiendas: quod ipsum etiã illorum do-
 mos in mutua odia distraxerat. Placitum vtri-
 que, vt res tota vnus e nostris arbitrio per-
 mitteretur: is autem, Deo volente, transieit
 negotium, & iratorum animos reconciliavit.
 Exorta quoque erat grauis, & periculosa Præ-
 sulem inter & quamdam religiosorum fami-
 liam dissensio: iamque ille Ecclesiastica arma
 expediebat, hæc obfirmato animo summum
 Pontificem appellabat: cum tandem, interuen-
 tu nostrorum, desitum est vtrinque ab ince-
 pro, reditumque in concordiam magno illo-
 rum religiosorum bono, qui plurimum se
 nobis debere profitentur. Neque illud omit-
 tendum. Implacabiles iræ implicauerant ani-
 mos duorum e prima nobilitate, e quibus v-
 nus ab altero fuerat triennio ante multis vul-
 neribus pane in mortem affectus; hinc incre-
 dibilis quædam cura vltionis, & ad sermonem
 quemlibet de pace, adnitentibus etiã viris
 principibus, aures obstructæ: ita videlicet
 Deo

Deo disponente, vt sacerdotis nostri, qui se
medium obtulerat, quasi sequestris fidem, in
confectione negotii, vterque sequeretur. Ce-
tera de genere hoc, adeo sunt multa, singilla-
tim percensere longum esset: summa quædam
capita attingam. Fratres cum fratribus, pa-
treque: vnus cum patruo: sodales cuiusdam
Congregationis discordantes: pater cum in-
terfectoris filii: vir nobilis cum ijs, qui eius
famulum vulnerauerant per summam iniu-
riam: alij denique multi varias ob causas, in-
fensi alijs infestique, in concordiam reducti.
Nec propterea in alijs muneribus Societatis
nostrorum opera desiderata est. Spirituali-
bus exercitationibus expoliti, & confessioni-
bus reuocatis a prima pueritia exculi com-
plures: inter quos aliquot Ecclesiastici. Vir-
ginum Cœnobia, vt Archiepiscopi satisficeret
voluntati, audita. Visitata Xenodochia, ad
custodiam publicam, e quibus octoginta fere,
nostrorum cura, suppeditata pecunia a pijs ho-
minibus, liberati. hæreticus vnus homicidij
causa capite damnatus in extremo fere arti-
culo resipuit. Alijs pauperibus, ægrotisue,
necessaria vitæ subsidia, & mortuis sepultura,
nostrorum admonitu, a Pietatis Sodalitio im-
petrata. Anno posteriore quinquaginta fere
e vinculis exempti. Fur vnus morte luiturus
maleficium, muliere nobili, nostrorum suasu,
remittente debitum, e laqueo creptus. effugit
alter

alter carcerem ac pœnam restituto furto. Ad-
iuti moribundi: ex his vnus, pertinaciter a
confessione abhorrens, cuietus tandem, non
diu ante, quam moreretur, prudenti consilio,
moderatione verborum. At mulier, post tri-
dium in ediam, multamque vomitionem sangui-
nis, iam morti proxima, voratam impruden-
ter acum, quam nulla poterat medicorum in-
dustria, patefactione peccatorum, & perce-
ptione Dominici corporis eiecit. sed & vir no-
bilis vi maloque ad confitendum adductus.
Apud Vicarium sacrorum Antistitis, reus cum
esset anniuersariæ confessionis neglectæ, mit-
titur ad nostros: satisfacturum se pollicetur:
sed contanter: scilicet, ne videretur coactus
metu, aut aduersarijs deridiculo esset, in suo
quodam oppido, extra urbem. Excusandam
fortasse verecundiam, non laudandam, sustu-
lit Deus. Pridie discessus, vesperi, sine vilo co-
mite, aut famulo, domum redeuntem inua-
dunt sicarij, vulnerantque: adegissent ad mor-
tem, nisi interposuissent arma prætereuntes:
sensit pœnam dilationis. Igitur mane accersit
sacerdoti, Præstitisset, inquit, hoc statim
facere: sed Deus castigauit dubitantem im-
missis percussoribus, quibus & gratiam ha-
beo: vtendum quippe verberibus aduersum
eos, qui verba contemnunt. Confessum deinceps
de culpas, impetrasse veniam ostendit valetu-
do, pœne miraculo recepta. Cœnobiticam vi-

tam

tam ingressi viri, mulieresque complures:
 duo repetiere desertam. vnus quod incen-
 lus esset meditationibus, vitæque nostri Pa-
 tris Ignatij: malum alter quod dæmonem
 auctorem transfugij haberet infestum. Ac
 ne eam per singula officia caritatis, pro-
 uocante materia, in transitu illud dicam,
 multorum infirmitati, egestati, infamiæ, oc-
 cursum: neque id in vrbe solum, sed foris
 etiam in vicino oppido: vbi (nam reliquis
 prætermisissis hoc erit pretium reddere) mu-
 lier grauissimo oppressa morbo, cum in audis-
 set nonnulla, in sermone nostrorum, de vi-
 aquæ lustralis, tali fiducia in spem sublata, ter-
 no haustu conualuit, admirante oppido, & di-
 uinum beneficium deprædicante. Concludam
 nunc breui vna atque altera narratione, ea-
 quæ pertinent ad hanc Domum Mediolanen-
 sem. Mulier vltra feminam ferox, tanto in
 maritum odio ferebatur, vt de eius, septem-
 que liberorum communium, ac suo demum
 exitio, Tragico prorsus exemplo, secum ipsa
 agitaret: iamque parato veneno occasione
 imminebat execrandi facinoris: cum nescio
 quid suboluit cuidam e nostris: accessit is ad
 animi amentem: neque antea discessit, quam
 venenum abstulerit, & leniuerit iram. Deni-
 que concionatus vnus Quadragesima, priore
 anno, in templo maximo, cuius capacitas no-
 tissima est, incredibili mortalium concursu:
 ad quin-

ad quindecim millia putabantur: & in multitudine illa ingenti (inter quos conspiciebatur ipse sacrorum Antistes, & reguli, qui erant in vrbe) tanto silentio, vt admirabile esset. Diceres, Deum, iudicium, & iustitiam loqui ex ore sacerdotis. Fructus vberrimi. vis elemosynarum, quanta, post hominum memoriam, antea numquam. Pellices a pluribus reiectæ: ab vno viro opulento ac nobili summa cum gratulatione ciuitatis in matrimonium ducta: quo tempore misit ad nos largam pecuniam: quod & alij per sæpe fecerunt: ex quo sacra vestis, & supellex aucta est. Atque, vt omnia verbo comprehendam, ad meliora conuersi multi, qui & assidui in obeundis sacramentis: nam vt amoris argumenta, gaudium e conuictu, ita veræ pœnitentiæ signum frequentatio mysteriorum.

COLLEGIUM BREBANVM.

EDVOBVS, qui vixerunt, alter fuit, Pater Gulielmus Euerardus, Patri Cosmo Stellæ, quem proxime finisse diximus, vt in Theologia docenda, ita etiam in virtutibus, benevolentiaque nostrorum, & exterorum admiratione, successerat. quo tempore, singularis etiam diuinæ prouidentia, & curæ erga hoc Collegium significatio extitit: nobis enim neque sperantibus, neque omnino cogitantibus

bus, sacerdos alius, qui sacras litteras Parisijs docuerat, graui illius vrbs obsidione liberatus, huc peruenit: cumque appeteret instauratio studiorum, Patris Gulielmi designatus successor, & desiderium ipsius imminuit, & impleuit locum. Auxit scholarum famam, & numerum discipulorum, grauis, & ornata in primis, iuuandis animis, simulque oblectandis idonea tragœdia, cui Maria Stuarda Scottorum regina argumentum, & nomen dedit: respondit poemati scenæ apparatus, & actorum venustas: confluentium vero multitudo ita magna, vt cum plurimis receptis plures excluderentur, actionem repeti oportuerit: tanto utroque die omnium silentio, &, vbi opus erat, clamore indice approbationis, vt non ambigeres de iudicio audientium, facileque agnosceres maius esse gaudium pectoris, quam quod plausus effudit. obtulit etiam se fratribus nostris præclara occasio testandi ex improviso, quantum in versu, varioque, & operoso poematum genere valerent. Venit Mediolanum summus magister Augustinianæ familiæ, paulo ante a Pontifice maximo Cardinalis creatus: is cum inuitaretur a nostris, vt Collegium Gymnasiumque inuisere dignaretur, magnopere delectatus tam beneuolo officio, perendie se venturam affirmavit: cum interea carmina properarentur. et præbebant argumentum maxime ipsius insignia, bos luca cum

MEDIOLANENSIS. 111

ea cum turri : qua ferebantur certatim studia
 scribentium : & ingeniosi lusus varie excogi-
 tabantur . Igitur in ipso vestibulo breui excep-
 ptus oratione , ad singulas deinde classes sin-
 gulis epigrammatis aduentitijs . Tum interfi-
 suit Theologiz , ac Philosophiæ magistris , cum
 suas scholas explicarent . patebat in interiore
 ædium parte cubiculum , cuius parietes , non
 conchyliata peristromata , aut aulæa serica ,
 sed stemma præclarum , atque insigne , e mul-
 tiplici genere versuum , agalmatumque , orna-
 tos præ ceteris , visendosque faciebant . quod
 cum aspexisset humanissimus Cardinalis , atto-
 nitus primum , vt re improuisa , dein gausus
 tam eleganti specie , effusaque nostrorum be-
 neuolentia , non satis admirans tam breui tem-
 pore tantam vim operum , tantaque diligen-
 tia cudi potuisse , postulauit sibi fieri copiam
 omnium , quæ audierat , videratque : non sine
 commendatione nostrorum , quibus in eiusmodi
 periculis sic adesset facilitas , vt non dees-
 set facultas . Hoc & illius religionis Pa-
 tres obseruarunt , & ad eorum erga nos be-
 neuolentiam non vulgaris accessio facta est .
 Consimilem erga nos beneuolentiam præse-
 tulit posteriore anno Parauicinus Cardina-
 lis : cum enim ex itinere huc venisset , inuitatus
 accessit ad prandium cum huius vrbis Archie-
 piscopo , & Episcopis quattuor . Conditæ est
 epularum simplicitas varietate linguarum .

Habi-

Habitæ eodem die concertationes de rebus Theologicis, quibus & Cardinalis interfuit, inter aciem ausos, vnus e Carmelitana familia, cum in prolusione testaretur, se in Gymnasio nostro, a primis litterarum rudimentis, per omnes scholarum gradus, ad summum Theologiæ apicem ascendisse, & magnam grati animi significationem dedit, & affecit omnes audientium animos non mediocri voluptate. Maior minorque beatissimæ Virginis Congregationes, sodalium nobilitate, & pietate crescunt: e minore nosodochium celebrant, pueros in templis erudiant Christianæ fidei rudimentis, e maiore quinque in Societatem cooptati, sed & altero anno totidem: ex vtra, an ex vtraque, non liquet, duo ex his Philosophicum emensi curriculum: e tribus reliquis vnus, cum eum parentes, prouisu huius consilij, euocassent misso nuntio fratris natu maioris periculose ægrotantis (siue res ita se habebat, seu potius simulatio fuit) vt se expediret istiusmodi stratagematis, conuentum Patrem Prouincialem, qui tunc forte Mediolano aberat, opportuna quadam importunitate exorauit ingressum. Multi præterea in varijs religiosorum ordinibus se Christo adiunxere. Ceterum sodales minoris Congregationis locum proprium sibi ex ædificarunt, quem antea non habebant. Maioris autem, qui & omnes cotius vitæ noxas confessione elue-

runt,

runt, ornarunt suum serico peristromate, ad
 conuertiendos parietes, instructoque altari,
 non leui impensa. Fratres nostri suetis illis
 concionibus, quas habent per fora, compita-
 que, Bacchanalibus, quamplurimos ad ex-
 piandum animum perduxere. Hoc in officio
 persuasit vnus sexaginta hominibus, vt de vni-
 uersis criminibus ante actæ vitæ rite confite-
 rentur. Sed & sicarius, cuius conducta dex-
 tera utebantur viri primarij ad necem mul-
 torum, ab illa atrocitate, tum & ab inimici-
 cæde, quam moliebatur eo ipso tempore, re-
 uocatus. Alter dum verba facientem audit de
 seueritate iudicis Dei, pavidus conscientia,
 vt ipse postea affirmavit, ita cohorrui animo,
 vt & corpus corriperetur morbo: quo
 confectus est die octauo, quæ eo tempore sunt
 necessaria, sacramentis omnibus, Christiano
 rum more perceptis. Illud non prætereun-
 dum, quod notauere complures. Contigit in-
 terdum, vt comes in foro concionantis, cuius
 munus officiumque erat cogere homines ad
 audiendum, aliquibus vt audirent, persuade-
 re dicendo non posset: igitur vertens preces
 ad custodem Angelum illius hominis, cuius
 aures erant surdæ, simul etiam ad suum, v-
 trumque orabat, vt coniunctis viribus molli-
 rent obstinatum animum, & ducerent ad con-
 silia meliora. Quod & Deus plerumque, sim-
 plici fortasse illius ingenio, sed æstuanti ar-

H dore

dore caritatis dabat: vt qui oratione moueri non potuissent, silentio flecterentur. Paruum hoc fortasse dixeris, sed magnum omnino fateare, si trahatur in exéplum. Itum ad ergastula, victorumque animis corporibusque subuentum: explicata inibi capita doctrinae Christianae. De nostrorum consilio pactiones iniquae rescissae: pecunia reddita: alia eiusdem generis, quae venire possent in mentem cuique, facta. Adijciam postremo prodigium memorandum: cuius etsi nullam fere partem sibi vindicant nostri, in nostris tamen aedibus magna ex parte perfectum est. Septembri mense Galli duo, homines adolescentes, missi in Italiam iuris prudentiae operam daturi (quamquam multo ante in Societatem admitti cupiebant, nec erant voti compotes effecti) venerunt Mediolanum, multisque precibus expressere a nostris Patribus, quod orabant. Vbi parentibus innotuit, aliquid, vt fit, fama addente, uiris potentibus, & impotentibus irae, Diuione nostros aduunt, liberosque sibi ereptos Mediolani fremunt: vt rescuere quid rei esset, certum hominem, cum litteris, & mandatis, ad filios: et, si forte ad eos non pateret aditus, ad viros primarios ciuitatis, mittunt. Erat hic haud magna cum re, sed fidei plenus, nostrorumque amantissimus, de quorum voluntate iter suscepit. stimulabat interea, & pungebat scrupulus, ne offenderet

ret

ret apud Deum, si adolescentium animos eius obsequio addictorum pertentare vellet: igitur illum precabatur, ne hoc sibi verteret culpæ, si exequeretur mandata mittentium. peruenit Mediolanum, vbi adolescentem alterum natus in Domo Professa (facta cum eo colloquendi potestate) vt ex eius ore audiuit studium perfectionis, non hominum suasu, sed Dei instinctu, sedisse, ex procuratore factus præuaricator, cœpit acriores stimulos addere, sanctisque admonitis incitare ad perseuerantiam. Idem egit cum altero, eodem modo affecto, quem Arona habebat. His transfactis, in reditu, cum fere abesset ab vrbe viginti millibus, exceptus est a latronibus tribus, octodecimque vulneribus confossus, excussus nummulis, ac sarcinulis omnibus, in vicinam sepem proiectus, proque mortuo relictus est: cum ipse tacens iuter vulnera, animo clamans ad Deum, & comprecatores adhibens Dei matrem, et beatum Bernardum tutelarem patriæ suæ, id vnum orarer, vt tantulum sibi concederetur huius lucis vsuræ, quantulum satis esset ad animam confessione expiandam. plus etiam obtinuit, quam sperabat: vt enim ab se mortem depulit opinione mortis, hocque ipso errore iacentem cedere latrones destiterunt, ipsis discedentibus, surrexit, & non aliter ac si vulneratus non fuisset, ad pagum quemdam se contulit, (abe-

rat tribus millibus passuum) vnde proxime discesserat : ita faucibus , cruentisque , admirationi omnibus , & miserationi fuit : igitur vulneribus ligamenta , & medicamina , quibus sistitur sanguis , cum parassent multi , postridie ad nostras ædes Mediolanum reuertit , omni itinere suis pedibus confecto. acciti vulnerarij plagas quinque letales pronuntiarunt : in quarum curatione , necessariaque attentione membrorum , qua purgando vulneri , qua inferendo scalpello , nullum se dolorem sentire asseuerabat æger , perinde quasi fauciatus non esset : ita obstupescens medicis breui conualuit : et factum ab omnibus tribuebatur Deo : qui & voluerit ostendere improbari sibi consilium parentum auertentium filios a religione suscepta , nec permiserit alienam imprudentiam nocere alteri , qui permansisset in innocentia sua.

COLLEGIUM GENVENSE.

SVSCIPIT noui templi ædificatio maiora quotidie incrementa : cui initium dedit dies , quo principis Apostolorum Petri vincula celebrantur , & beati Patris nostri Ignatij corpus est traditum sepulturæ : vt spes sit ijs , qui suam operam pollicebuntur alijs , in hoc templo , diuini patrocini , nec exigua in proximorum salutem deriuandæ utilitatis. Gratum id non populo solum , sed etiam Senatui

natui, data facultate publicæ viz intercluden-
dæ. Cum vero primus lapis de de more ponen-
dus esset, abessetque Archiepiscopus Genuen-
sis, Geneuensis vero Episcopus, qui ad hunc la-
borem suscipiendum promptum se ostentaue-
rat, improuiso morbo correptus iaceret in le-
cto, factum id a Vicario Archiepiscopi: cum
adesset Collegium Canoniorum templi ma-
ximi: inter faustas apprecationes populi sol-
lemniaque religionum. et nobilium studia
æquabat populus multitudine frequenti. Ma-
gna porro alacritas ciuium in contribuenda
pecunia, tum ad fabricam templi, tum ad re-
rum necessariarum emptionem: ea summa vi-
nginti aureorum millia excedit. et sane non
deesset Geneuensium liberalitas in opere ab-
soluendo: sed tamen, celeritatis augendæ,
excitauit diuina prouidentia vnum e nostris
Patribus, ex hac eadem vrbe, clarum gene-
re, opibusque: qui cum se pium munus, do-
numque obtulisset Deo & Societati, ædifican-
do Collegio, Domuique Professæ, bis mille-
norum aureorum in annos singulos addita-
mentum adiecit. Faxit Deus, vt quo inspi-
rante feliciter inceptum opus in dies proce-
dit, eodem adiuuante ex animi sententia per-
ficiatur. Duabus docendarum litterarum clas-
sibus, adiecta tertia, crescente discipulorum
numero. et augendæ pietati, institutum soda-
litium Deiparæ Virginis. Ceterum, consue-
tudo

rudo opem ferendi proximis, ipsa etiam au-
 gescit. Commentationibus pijs exculti ho-
 mines magnam partem nobiles, seu religiosi,
 viginti quinque: alij etiam anno posteriore:
 auditi de criminibus totius vitæ amplius octo
 ginta: alterius anni numerus non est distin-
 ctus. restituti aurei nummi circiter mille. me-
 retrices multæ a peccandi licentia abductæ:
 cædibus, & maleficijs occursum. adiuti son-
 tes in carcere, & in supplicio supremo. ali-
 qui etiam coacta stipe e vinculis exempti. pij
 cætus (Oratoria appellant) quorum regimen
 penes nostros, mirum in modum aucti: iuue-
 num alter ætate florentum, virorum alter no-
 bilium e flore ciuitatis: hic quinquaginta am-
 plius, illic centum numerantur. magnus vtro-
 rumque profectus: sed nobilium maxime in
 annonæ caritate enituit: sortiti enim certas
 vrbs partes, pro se quisque quos pauperes es-
 se comperissent, liberali benignitate susten-
 tabant. Sequenti maxime anno, in quo va-
 lidior fames: nempe ex senatus consulto de-
 scriptis tenuiorum familijs, viliore pretio
 venditus panis, quam alijs solebat: aut obla-
 tus vltro, & collata etiam pecunia ad reli-
 quos vsus. Ad hæc, mille quingentis sepositis
 vrbe non procul, præbita quotidie de publico
 alimenta corpori: & a nostris, bis quot heb-
 domadis, addita ad puram vitam, & crimini-
 bus vacuam, admonita animorum: quorum
 etiam

etiam consilio factum est, ut nuditati eorum ceterisque necessitatibus in tempore succurreretur. Doctrinæ Christianæ munus, quod vel ab ipsis incunabulis sibi Societas nostra deposcit, vehementer auctum nobilitatumque, auxit erga nos benevolentiam civium, ac studia piorum: nam et si plures eius scholæ institutæ erant in pluribus templis, a plebecula tamen, & infima multitudine frequentabantur, apud nobiles contemptu laborabant. Hoc anno, maiore cum dignitate, ac pompa, ab vno e nostris, quem videtur Deus ad hoc officium delegisse, tradi cœpta est: tantoque eius studio nobilium animi feminarum incenssi, ut deducant ipsæ filias ad templa, numerentque in summi beneficii loco, si quas publice aliquid recitando, ad exercendam memoriam, sacerdos noster inter æquales committat: quasi de ipsarum gloria agatur illis recitantibus: aut vincenibus (datur enim præmium victricibus) mæres coronentur. Ita approbatum est, quod vulgo dicitur, Honore ali artes, neglectu iacere. Quamquam etiam apparuit huiusce operis non obscurum patrocinium Dei: cum enim puellæ sorores germanæ tres, ea ætate, ut a sexto anno nulla excederet vndecimum, minutis interrogationibus, disputantium ritu priuatim sese exercent, collapsa repente domo, in medijs trabibus manserunt illæ: et postridie,

cum ceteris eiusdem ætatis ac studii, spectata
 in templo. Coniungendum hoc loco quiddam
 propter similitudinem videtur. Mulier vi-
 dna, etsi longe abest a nostro templo, nulla
 tamen vel longinquitate itineris, vel calorū
 molestia, aut tristitia frigorū, retardatur
 quo minus accedat ad statas conciones: fa-
 ctum est, ut die quodam, cum totam addu-
 xisset familiam, filiamque, quæ plerumque
 non egrediebatur domo, conciderit tectum
 ex ea parte, quæ ab ipsis celebrabatur: op-
 pressurum ea ruina omnes, nisi ad concionem
 exissent. Sic Dei prouisu periculum vitatum
 ex frequentatione templi. Auctum igitur, uti
 dicebam, studium doctrinæ Christianæ vel in
 prima nobilitate vr̄bis. Inuentum aliud est
 in eodem genere, non ita magna specie, sed
 non minore fructu. nam quia, plerumque
 anni, tuta Genuensium Hispaniensiumque tri-
 remium statio est in Ligustico portu: aduersus
 otium eorum, quibus catenatis, & ad remum
 actis, nihil pensi, nihil sancti est in appeten-
 dis rebus, iaciendisque verbis inutilibus (ex
 quo cum diuinarum ignoratione legum ma-
 gna procacitas linguæ, & peccandi licentia)
 principio ducto a Genuensi Prætoria, moxque
 in alias inducto exemplo, institui cœpti ad
 Christianam doctrinam, tanta eorum cum vo-
 luptate, ac mutatione vitæ, ut præsentem sta-
 tum cum præterito conferentibus, argumen-
 to sit

to fit operis in magnam vitiorum perniciem
 ituri. Ergo pro aleis lusorijs, libellos preca-
 tionum, piaculares globulos pro taxillis
 manu versant, pro spurcis vocibus sacrile-
 gisque, Christiana præcepta cum cantico v-
 surpant. in hunc fere modum. Mane, audito æ-
 re campano precatiōni dant operam, ea pro-
 pemodum horaria est: circumferuntur pri-
 mum, & lustrantur sacra vnda, quam susci-
 piunt ipsi a signo crucis auspicientes genufle-
 xi: tum intentis in cælum manibus oculis-
 que orationem Dominicam, Angelicam salu-
 tationem, capita legis Christianæ, aliasque
 preces, id temporis, iucundissime decantant:
 cum interea cessatur ab omnibus aliis rebus:
 finis indicitur signo. vesperi in se ipsi citi
 descendunt, reuocantes in animum, tum di-
 cta, tum facta diurna: quotidie ad proram, &
 ad puppim legitur aliquid salubre ac frugife-
 rum, ceteris audientibus: ter hebdomada
 percurrunt precantes mysteria Rosarij, in cu-
 ius societatem adscripti: omnino hæc cum
 videas, dicas esse quamlibet triremem do-
 mum aliquam religiosorum. ita Recto-
 ri Genuensi Romæ dixit Saulius Cardinalis:
 is enim cum interregno post Sixti mortem
 Genua Romam soluisset, impetrata a Senatu
 triremi Prætoria, narrauit mirifice se dele-
 ctatum aliquando, cum silentio primæ noctis
 longe aliud cogitanti insonuisset mare & cz-
 lum.

lumvno e nautis præeunte, subsequente relicto
 quo cætu, cantionibus pijs, sic vt alternis incipientes, & desinentes alternis, Musicorum concentum imitari viderentur. quo videlicet inexpectatum id Præsuli, iucundius fuit. Ex altero etiam, quod seligam e pluribus, nauticæ illius turbæ pietatem agnoscas: quod cum picandæ essent, ac bituminandæ e triremibus duz, ac ne omitteretur diurna opera, solitæ preces essent intermittendæ, detraherunt sibi desomno nocturno, & vtrique operi satisfactum. hac illorum viuendi ratione, ad fidem rediere desertores duo: tres Turcæ, qui instruebantur priore anno, baptizati postero: ex ipsis, piorum liberalitate opem ferente, soluti quattuor & viginti. Nempe regnum Dei ante omnia quærentibus libertas quoque corporis adiecta est.

M I S S I O N E S.

VENIO nunc ad Missiones ex hoc Collegio. Spetianus, Nouariensis Episcopus de republica Christiana optime meritus, idemque per studiosus nostræ Societatis, concionatorem Nouariæ per ipsos dies dictos poenitentiz e nostris sacerdotibus impetrauit: et constitit opera, siue e publicis concionibus, quæ ab ipso celebrabantur Antistite, frequentique multitudine, siue e priuatis sermonibus

bus ad uirginum Cœnobîa, sacraque Sodalitiam: siue ex aliis muneribus nostræ professionis: non exiguo fructu, fere quotidie audiuit patefacientes peccata totius vitæ: illicita aliquot pactio- num rescidit: septem e concubinato, tres e meretricio abstractas in tuto locauit. Trium pacificationum auctor fuit magni momēti, quas frustra alij tentauerant: cædis periculum remouit: piorum legatorum prolationem sustulit. Monasteria grandi stipe collecta adiuuit: Seminarium educandi virginibus sub tutela, & appellati- onis Sanctæ Ursulæ instituit: iamque in eo censentur viginti duæ: Congregationem item feminarum nobilium, promouendo operi doctrinæ Christianæ: sunt ipsæ ducentæ quinquaginta: dant omnes operam pietati, expoliendo animo, & quotidie introspeciendo, celebrandis sacrosanctis mysterijs, certisque alijs muneribus, quibus sese peculiari lege obstringunt. Ceterum, res mira accidit, quo die in Ecclesia recensetur historia adolescentis, quem vitæ auctor e mortuis excitatum reddidit viduæ parenti. Cum enim sacer præco edisset factum, multa- que ad incutiendum timorem mortis, principium sæpe pœnitentiæ, e suggestu intonat, inter arguendum senes, qui immemores humanæ necessitatis, breui æuo multa iaculantur, increpandumque iuuenes, qui de morte cogitant, vt de re longinqua,

ac seposita in senectutem, iecit, instinctu, ut
patuit, Dei, & illud. Quis scit an non nemi
ni e vobis, hic dies supremus illuxerit? Ora
culum fuit. Senex vnus e templo domum in
grediens subito expirauit. Sed & adolescens,
qui se a concionatore coniecto sapius vultu
ac sermone, designari existimabat, repenti
na febris correptus est, statimque accito sa
cerdoti, cum in eius sinum, quæ recordaba
tur, peccata effudisset, a mente deseritur.
Vtrumque veritatem orationis affirmavit, im
pulsitque ceteros, ut vere sentirent, ab eo de
mum dirigi vitam ad normam Christianæ le
gis, qui mortem assidue meditetur. Alter
adolescens meliore patrimonio quam inge
nio, dum non contentus re sua familiari ap
petit alienam, matremque male accipit, re
cusantem, ut dos eius esse inciperet, ante
quam ipsa moreretur, oratus licet, obiurga
tusque a multis, non mutat mentem, donec
a sacerdote nostro minacibus verbis admoni
tus est, nisi resipiscat, vltionis diuinæ. hæc cum
ita se haberent, res tulit, ut ferox animi iuue
nis Mediolanum iret: verum medio in itine
re equo prolapsa, & suo ipse casu, & onere
equi super eum ruentis, haud multum absuit,
quin exanimaretur: vbi quartam post horam
ad se redijt, fœdato vultu, & mitigato ani
mo, agnouit culpam, quam luebat: et repor
tatus Nouariam, antea a matre depreca
tus,

tus, fecit, quod & sæpe alij, vt haberet, vitij
 pœnam virtutis magistram. Itum præterea a
 binis per Ligusticas oras, qua ad ortam, qua
 ad occasum porriguntur, fructu non pœniten-
 do. in illis obiire oppida viginti, non com-
 morantes quidem, quamdiu necessitas fere-
 bat, sed relinquentes tamen in omnibus op-
 tati aduentus perutiliter impressa vestigia.
 Doctrina Christiana vbique tradita: alicubi
 ipsius scholæ institutæ. Confessiones auditæ
 quamplurimæ. Ganeones, iidemque aleato-
 res tres, & (quod plerumque sequitur) vio-
 latores diuini numinis, audita concione, qua
 inuectus erat Pater in eiusmodi scelera, ita
 cohorrerunt, vt voti sponsione se Deo obli-
 gauerint, in posterum nihil tale patraturus:
 quin & tabulis publicis damnarunt se aureo-
 rum vicenum quinum, si cum aleis vsquam
 conspicerentur. In alio quodam oppido, vnus
 cuiusdam, qui simili laborabat insania, simile
 exemplum: videlicet, vi concionis perterri-
 tus, voto facto de abdicanda alea, & continen-
 da lingua intra laudes Dei, sese ad pedes con-
 cionatoris abiecit cum lacrimis, in præteri-
 tum veniam petens, & in posterum viuendi
 rationem: tantaque facta morum mutatio
 est, vt domestici leonem in agnum vertisse
 pro proverbio vsurpent. Alibi, oppidum non
 infrequens propter inueterata iamdiu odia
 in duas veluti factiones discesserat, e quibus
 per-

perpetua contentio, & cædes diuersæ: & multis licet impellentibus, nulla erat inclinatio ad pacem: donec tandem id obtinuere nostri, vt composito agmine, & lite intermissa, in pompa procederent supplicatum ad templum maximum: vbi finita concione ruerunt in mutuos amplexus: decantatoque hymno Ambrosij & Augustini Deo grates actæ. nunc spes est, vt æternam concordiam constituat is, cui pacis arbitria detulerunt, Saulius Cardinalis. Cluari (oppidum est clarum & diues) prouisum, vt ratio explicandæ doctrinæ ne intermittatur. igitur pueri commissi Sodalitio virorum, quod cum labaret, a nostris erectum est: puellæ, cœtui seminarum nobilium nunc primum instituto: atque hac diligentia cura que, melior redditur, & doctior tenera ætas, & adulta, sexus vtriusque. In eodem erat oppido Cœnobium uirginum, instar quin quaginta, seuerioris olim vitæ, & religionis laude excellens: nunc vtraque senescente, nihil fere erat domi publicum, nihil commune, seorsum singulæ de suo victitabant: cum multa remedia frustra adhiberentur, res uni nostris sacerdotibus ab illustrissimo sacrorum Antistite commissa est. is cum videret a paupertate publica inductam possessionem priuatam, auctor fuit vt mille aurei de publico darentur, quadriennio, quattuor pensionibus: tum vt inspicerentur Cœnobij redditus,

auge-

augerenturq; postremo, ut diurnus uirginum
quæstus conferretur in medium: quæ ratio
fuit corrigendi nouitii moris, & reuocandæ
veteris disciplinæ.

TAVRINENSE COLLEGIVM.

SCHOLAE frequentes: discipuli doctio-
res quotidie, & pij, qui præcipue dicati
Mariæ Virgini: ex ijs adscripti in nostrorum
ordinem duo: nonnulli præterea in alias re-
ligiosorum familias se contulere. Minor Con-
gregatio mirum in modum aucta: vt amplio-
re loco opus fuerit pluribus capiendis: accef-
sit & Academia scholasticis exercitationi-
bus: ex his multi nostram Societatem affe-
ctant. Duo, anno posteriore, voti compotes
effecti. eorum alter domo nobilis, in refutan-
dis, vt fit, argumentationibus parentum, &
contemnendis minis, mirabili constantia.
Sed & alij duo periti iuris (ex his vnus & pro-
fessor) adlecti. Sed antequam progredior, hic
locus uidetur opportunus, vt egrediar in
narrationem vnus, atque alterius exempli,
duorum, qui contemnere videbantur benefi-
cium vocationis. Hoc primum. Adolescens ad
nos animum appulerat, sed acceptis litteris
ab amico dissuadente abiecit consilium: tum
sacerdos quidam, re cognita, ad dissuasorem
scribit, admonens, vt si bene consultum alij
vult,

vult, adhortetur ad ingressum: proponit historiam iuuenis ex alia Prouincia, qui, cum Deo non pareret vocanti, assumptus in partem facinorum a latronibus, eorum & suspendii participes fuit. quæ de alio narrabantur, hæc idem contemptor vocationis expertus. Paucis post diebus comprehensus cum turba grassatorum, & coniectus in vincula, ad eundem sacerdotem dat litteras, errati veniam petens, simulque significans sibi commissum scelus cum sociis capitali supplicio luendum. Audite nunc alterum in eodem genere. Admissus quidam erat in Societatem, mox cum properaret ad Domum Probationis, ipso in itinere mutat mentem, flectit in patriam: miser: vix eam attigerat, cum ab homine nescioquo, qui se incidisse crediderat in inimicum, gladio traicitur: ibi tum ille, cum in terram cecidisset, Has pœnas do propter neglectam Societatem Iesu, ad quam uocabar. hæc moriens efflauit. nec sine fructu: cum enim audisset vocem, factumque uidisset alius quidam, qui & ipse in sancto proposito intepuerat, sopitum animum ad ardorem pristinum excitauit. Sed & desertor alterius familiæ, ad eam nostrorum opera reductus. Conciones hic quoque frequentes, & perutiles fuere. Cum sacerdos acri oratione obiurgat eos, qui inter confitendum cogitata mentis aperire detractant, uehementer commouit animos multorum,

vt,

vt, per id tempus, fuerint a tribus sacerdotibus centum sexaginta amplius confessiones generales exceptæ. Accidit & quiddam omnino admirabile. Quidam mortiferum vulnus aperire spiritali medico recusabat, sed non sine morsu conscientiæ. visus in somnis videre sacerdotem vnum e nostris, quem numquam antea de facie nouerat: a quo cum esset admonitus faciendæ integræ confessionis, nec celandi peccati illius, quod antea fecisset, adductus est in eam mentem, vt somnium existimarit miraculum fuisse. Ceterum assidue multi, ac diligenter confitentur: vt hoc esse velint initium grauiorum quamlibet actionum, quæ & succedunt postea ex animi sententia. ex eorum numero, vnus nostrorum caritatem æmulatus, ad aliorum salutem procurandam omni ratione se contulit. Igitur, quodam in pago, dirutum templum refecit, sacro cultu, vestique instruxit, statuit annuam pecuniam duobus alendis sacerdotibus, instituit hominum cœtum sub patrocinio sanctissimi corporis Christi, Christianæ doctrinæ usum inuenit, multorum animos inter se disidentes conglutinavit, aliaque effecit, vt vicarium muneris nostri se fuisse gloriatur. Ceterum auctum Collegium lato admodum solo, & fertili, si recte excolatur: ornatum templum valuis non exigui pretij, instructumque quatuor candelabris, cymbioque ad aquam lu-

stralem ex argento, præclara specie, commemorabili pietate Illustrissimæ Aloisiam Melissam: ea familiam ducebat in gynæceo serenissimæ Catharinæ Infantis, in nostraque æde, quam viuens celebrabat, delegit sibi moriens sepulturæ locum. Senatus porro, populusque assiduus in concionibus: eam quotidie binæ diuersis horis, Quadragesima, anno posteriore, habebantur: et secutus optabilis fructus peccata confitentium. Nec defuere signa, e quibus agnoscas gratam esse numini frequentem confessionem. Adolescens e nobili genere, vulneratus ab hoste, exigua spe vitæ trahebat animam: de sacerdotis nostri consilio, votum facit, si vita suppeteret, menstruæ confessionis: nec frustra: sextodecimo post die conualuit, cunctis admirantibus. Eques præterea illustris, quem ab alea nostri, & immani execratione calitum, ad crebras preces, & pietatem adduxerant, cum præficeretur quibusdam militibus, ita illos, & familiam omnem direxit ad idem exemplum, vt grauissime in eos animaduerneret, quos non haberet dicto audientes. Profectus est ad bellum: manum porro conferturus, et collaturus signa, admonebat milites, vt unam Dei gloriam, & propagationem Catholici nominis propositam haberent: has ob res reuersus cum incolumi exercitu, auctori consilij, & mutationis vitæ, sacerdoti gratias egit. offerunt autem

tem

tem interdum se nostri hominibus etiam igno-
tis, ut eos inuident ad scelerum detestatio-
nem: & prodest audacia non culpanda. Ad-
uena nobilis, multis affectus ærumnis mise-
rum in modum, quarum remedium (quod aper-
te dixit ipse postea multis audientibus) præci-
piti corporis in puteum iactu iam decies qua-
rere cogitauerat: cum casu exiret ex vrbe, in-
cidit in sacerdotem vnum e nostris, qui num-
quam non egreditur cum libellis, pijsque mu-
neribus, ad venationem animarum: quibus
etiam ipse cum donatus esset cum alijs, igno-
tus licet, ignarusque, sic captus est liberali-
tate donantis, ut ad eum accedens deposue-
rit sarcinam culparum molestiarumque; quibus
tenebatur oppressus: nec multo post reuersus
liber in patriam, & commendatus, qui illic
habitant, sedulitati nostrorum. Sed & puel-
la claris natalibus, inducta ab adolescente
pari nobilitate, septem iam annos illi consue-
uerat, & pepererat liberos: cum interea non
deessent e primotibus vrbis, qui flagitium su-
spectabant: in eam vero ita imperium habe-
bat dæmon, ut non animum solum, sed etiam
corpus occupare videretur: id cantionibus et
veneficijs plerique tribuebant. Factum est ali-
quando, ut ei obuiam factus sacerdos, persua-
deret primum, ut expiaret animam confes-
sione, dein liberaret corpus ab insidijs diabo-
li, effigie cælestis agni in consecrata cera ad

collum adpenſa, poſt hæc, exoratus eſt iuue-
 nis, vt ſequeretur exemplum mulieris, eam-
 que in ſtabili matrimonio firmoque haberet.
 Hæc propter, & talia, multorum odia inue-
 terata extincta. Contractus illiciti direm-
 pti. reconciliatæ familiæ. Vir abiecit confi-
 lium vxoris interficiebdæ. duorum virorum
 ſimilitates in tantum exarſerant, vt eas duel-
 lo finire conſtituiſſent: interceſſit ſacerdos, et
 bellum cum pace mutauit. Mulieres infames
 duæ expulſæ: adoleſcentes totidem eiecerunt
 prauas de religione opiniones, quas ſuxerant
 cum lacte nutricis. vir nobilis emerſit e mor-
 bo, vt videbatur, inſanabili, reus voti, quod
 conceperat, ſi conualeſceret, celebraturum
 Beatiffimæ Dei matris Congregationem. In
 alijs etiam vis votorum apparuit, nam & vir
 quidam, ex ordine equeſtri, graui dolore cor-
 dis, & matrona nobilis, compreſſu ſpinæ, quæ
 in faucibus hæſerat, vt includeret ſpiritum,
 voto factò ad ſanctos martyres, quorum reli-
 quix in noſtro templo, liberati ſunt. Ita con-
 ſtat, merito in terris tribui honorem illorum
 corporibus, quorum animis patuit aſcenſus
 in cælum.

M I S S I O N E S.

VALLIS quædam, ab extremis finibus
 ſubalpinae regionis, ad initium vſque pro-
 mittitur,

mittitur, longitudine milliarium quattuordecim, latitudine, vbi maxima, circiter quindecim. Ea est diuisa in partes octo, quibus singulis, pagi villæque: omnium caput Lanzum, vnde & valli nomen. Huc missi de nostris duo, qui excurrentes in varias terras, confluentem populum, inter sacra facienda, profestis diebus, ex altari, festis, e suggestu, edocebant: plerumque per loca inuia, et abrupta: sed (quod dicitur de via Virtutis) vbi ventum erat ad calcem, lætitia superabat. Institutus Mons, vt dicitur, Pietatis, notus perinde munere, & nomine, multorum inopiæ subleuandæ, & auertendæ nonnullorum fenerandi licentiæ. Sed parum proderat, hæc aliaque constitui saluti animorum, nisi retinebatur perseuerantia. curarum proinde, vt bis hebdomada Curiones, Lanzi, & alio quodam in oppido, quod est in media valle, conuentum agerent, propositisque disputationibus de sacris rebus, sese mutuo exercerent, ad instruendam plebem eorum curæ commissam. Ceterum hac in expeditione, accidit res quædam, cuius narrationem præterire non libet. Audierat sacerdos in summo quodam monte reperiri lacum, in quem conijcere lapidem quamuis exiguum religioni haberent: ita repente exoriri tempestates maximas erant experti. Insederat nempe in multorum animis (vt faciles sunt deci-

pi) opinio, locum illum a spiritibus immundis occupari. hanc superstitionem noster vt tolleret, huc statuit contendere. quodam die, sacrificio peracto, reque diligenter Deo commendata, adhibitis duobus comitibus viz, quorum alter erat Parochus, ad montis fastigium euasit: tum inuentum puerum pastortium hortantur, per siluestrem, & confragosam viam, ducat ad lacum. medium vix spatium confecerant, cum primulam serenus aer in nubilum cogi, sparsisque nubibus infici celum, mox etiam obregi veluti cute obducta, vt nihil aliud, nisi procellam timeres, ac subitum imbrem. sed consilium stabat. venitur ad lacum, locumque. est ipse eo ambitu, vt obeatur quatridui. in formam circi. cingitur obscura crepidine, & rupibus desertis alte pendentibus: non sine metu aspicientium. aquarum exitum non videas: occulto cursu per Alpium saxa emergunt, cauernasque, cum strepitu horrifico, & accolis vix ferendo. super omnia caligo fœda, & facies loci informis: nō ferarum lustra, sed demonum, si crederes fama. huc cum itum esset, a salutari signo crucis, sacrisque precationibus exorsus sacerdos, idemque vt facerent, admonens ceteros, inchoat litanias, illis subsequenter: dein stolatus aggreditur exorcismum turbæ cacodæmonum fugandæ. secundum hæc, ternos lapides, alligata particula consecratæ ceræ, inuo-

cata

cata sanctissima Triade, iacit in lacum: icce-
 runt & socij, iam fidentiores facti: nec vlla
 tempestas consecuta est. Ita vel infracta vis
 dæmonis, vel inanis superstitio e pectoribus
 hominum depulsa. Simili exitu aliæ duæ su-
 perstitutiones eiectæ. In monte quodam, pa-
 stores oium boumq; dictitabant conspici fa-
 ciem monstri, in varias se formas subinde ver-
 tentis, Neronem appellabant, rati dæmonem
 esse: persuasum illis, vt votum olim factum a
 possessoribus loci eandem ob causam reno-
 uarent, persoluerentque quotannis, certæ ele-
 mosynæ pauperibus tribuendæ: tum nemo au-
 deret, nisi præuia peccatorum confessione, sa-
 craque communionē, montem ascendere. Al-
 terius cuiusdam montis pastores, per annos
 singulos, quodam loco, lactis, casei, butyri-
 que primitias ponebant, easdemque post ali-
 quod tempus, cum eodem reuerterentur, re-
 periebant intactas: si facere omitterent, fa-
 ma erat caducum fieri pecus, aut sterile: hi
 quoque adducti, vt primitias illas immortalī
 Deo offerrent: nec aliunde suas, suarumque re-
 rum rationes suspensas haberent. Ita, Deo au-
 nuente, ex non bono principio magna vtilitas
 consecuta est. Venio nunc Astam: ciuitas est Li-
 gurix, cui præest Franciscus Panigarola, sa-
 crorum Antistes. is reuersus e Gallia quo mis-
 sus fuerat a Sixto Quinto, tantam voluptatē
 percepit ex aduentu nostrorum, vt Societa-

tem nostram, palam, & publice, apud omnes, audientibus etiam nostris, in cælum vsque laudibus ferret. Idem cum sacerdotem nostrum concionantem sapius audisset in quodam templo, temperare sibi non potuit, quominus e suggestu tribueret illi gratiam, & honorem verborum. Nec vero fructus concionatoris reticendus. Concitabat animos, & reflectebat, vt vellet. Mulier in media concione surrexit veniam petens a Deo, morumque spondens, & vitæ mutationem, in omnium conspectu. Initum Sodalitium virorum nobilium, principio quidem non vltra duodecimum conueniunt ad diem dictum, aguntque de rebus vtilibus ad salutem: ei cœtui inter alia Præsul ipse non grauatür interesse: & quoniã nonnulli ex ijs iurisconsulti, conuenit inter eos, vt dumtaxat susciperent causas, de quarum æquitate constaret. mali enim exempli est ius propterea inuentum videri, vt sint eius peritiæ hirudines litigantium. Posteriore anno, in eadem vrbe, sacri Aduentus, ac ieiunij maximis diebus, ab vno e nostris habitæ conciones, tanta vtilitate ciuium, ac proinde voluptate optimi Episcopi, vt illius sensum sæpe, re ipsa, & officijs, non solum verbis, & oratione patefecerit.

COMENSE COLLEGIVM.

MORBVS, qui ingruente vi februm,
 ingruerat in urbem, vt per omnes fere fa-
 milias, non sexus, non ætas, non condicio ho-
 minum periculo vacua esset, non gratam illam
 quidem nostris, sed necessariam occasionem
 attulit de alijs bene merendi: et, quæ Deo ha-
 benda est gratia, cum dies noctesque asside-
 rent morbidis, eorum animis corporibusque
 opem ferentes, remanserunt intacti: vno ex-
 cepto sacerdote, qui cum supra ætatem, ac vi-
 res (erat enim senex) sese terit in opere lon-
 gino, non sustinuit laborem: sed ei quoque,
 cum grauitèr diuque ægrotasset, valetudinem
 restituit Deus, vt esset pluribus profutura.
 Cœtus virorum, qui Deiparam patronam ha-
 bent (Maior dicitur) excellit in dies pietate,
 & numero. Vnus ex ijs ingressurus Societa-
 tem, cum consilium ceteris aperit, excussit
 plurimorum lacrimas, & omnes ad amorem
 Virtutis vehementius accendit. Suscepere so-
 dales curam vineorum: eos opera, industria,
 assiduitate, studio, patrocínio, alloquio, fide-
 iussione, collata collectaue pecunia, iuuant,
 soluuntque. ei muneri duo præficiuntur, e quib-
 us alter magnum argumentum præbuit cari-
 tatis, cum in foro maximo plenissimoque
 obeundo singulos, stipem corrogauit in pi-
 leum,

leum, capite intecto. horum exemplum imitata ciuitas binos constituit, qui in eodem opere versentur. Nec vero his tantum officijs sunt sodales contenti: ad alias se porrigunt vtilitates: ægrotos in nosocomio domique adeunt, fouentque: nec negligunt familias ad miserandam inopiam perductas: quin & dolores multorum, & tristes animi curas solantur: vt proxime cuiusdam, qui ab egregia coniuge quater veneno appetitus, eo non penetrante ad vitalia, iacebat affecto corpore: cum hoc, videlicet vnus e sodalibus, egit, oportunitate capta, vt vxori veniam daret, infirmitate consilij in tale facinus progressæ: & quasi hoc satis non haberet, eandem ad confessionem adduceret. Sacrum instrumentum liberalitate piorum adauctum. Corpus sancti Amantij, donum Ptolemæi Cardinalis, de quo scripsimus quadriennio ante, translatum hoc anno in nostram ædem eximia pompa. Concurrit multitudo ex adiacentibus oppidis frequens, gnara temporis, auida spectaculi: arcuata erat vrbs in capitibus viarum, adornata tabulis signisque, & perpetuo peripetasmate: sed area Collegij templumque, maxime illustria, multigenis argumentis versu inscriptis, pictisque, alterno textu fulgentia: quorum copiam plebs imperita, eruditi elegantiam æstimabant. Conditum sacrum pignus, arca marmorea, sub altari maximo:

& votiva circum donaria, accepta propter beneficia, quorum imagines, litteræque causam testantes, in auro argentouæ expressæ: miraculum ad præsens, in posterum monumentum. Obijt anno posteriore Pater Egmondus Augerius, quadragesimum amplius annū multis laboribus in Societate perfunctus: is, vt omittam quā multa olim laudabiliter fecerit, fortiterque pertulerit in Gallia, cum in hanc Prouinciam venisset Collegitumq; a pio opere nō cessabat, vehementer exoptās supremis suis annis in Catholicorum bello aduersum hæreticos, vt præferret signum Crucis, vel in prima acie mori. Hic autem cum mandatu Episcopi factarum confessiones virginum audit, innaditur morbo: & sensit initia, sed vel dissimulauit, vel contempsit: quin et, in sacello domestico ipso die natali Domini, quo minus tria sacra de more perageret, ter licet relinquentē spiritu, viribusque, deterre-ri non potuit: secundum ea decubuit, non ignarus mortis propinquæ: ad quam, dimotis interpellatoribus, tanto se animi robore cont-parauit, sacris precibus, & familiaribus colloquiis cum Deo, dein gestu, & cum vox deficeret, tacito labiorum motu, vt in sanctam verterit inuidiam miseratio morientis. quo tempore oblata læta quædam species piæ mulieri, ei credo, de qua narratur aliud simile anno octogesimo octauo, in Aronensi. Vide-
batur

batur videre sibi Angelos circumfistentes: lectulum patris, moxque exeuntem animam deducere in cælum, ingenti lætitia: pulcherrimo puerorum Sodalitio, quale ipse instituerat olim in Gallia, celebrem pompam prosequente. vt hinc quoque intelligas, non deseri quemquam ab operibus suis, cum a laboribus requiescit.

D O M V S P R O B A T I O N I S
Aronensis.

MAIORA quædam, & præter communem consuetudinem, quæ accepi in rerum capitibus Arona transmissis, me ad serapiunt, hortanturque, vt relinquam quasi minora, & communia, de laxatis ædibus, loco cæloque salubri, de Congregatione virginum vna sub beatæ Ursulæ, deque aliis duabus, puerorum, virorumque, sub Dei matris appellatione ac tutela constitutis. Atque hoc primum. Sacerdos quidam Aronæ agens pollicitus erat Deo, aditurum nostram Societatem, idque vni e nostris aperuit. Indigne hoc tulit dæmon, seque ad solita arma conuertit. impuris cogitationibus hominem aggreditur, ita infestis, vt adimerent somnum: surgit e lectulo miles Christi, & lectitandis piorum historiis noctes ducit insomnes. neque hoc tulit aduersarius, suspensam lucernam ad parietem

tem

tem sic deiecit, vt effuso oleo totum volumen
 foede prolueret. neque hoc satis: inter cœnan-
 dum inuadit immundo afflatu: hic a mensa
 statim in cubiculum, humiles ad Deum preces
 effundens humi proiectus: & pro cibo, corpo-
 ri flagra ingerere: cum sic quoque cæco igne
 carperetur, nudatis pedibus terram instatit
 binas horas, vel ternas, dum importunus ca-
 lor deferuesceret: dein coniecit se in cubile
 fessus: visus in eodem strato videre mulie-
 rem, & attingere eius comam manuum ex-
 tentu: desilit repente attonitus, & ad lectulum
 conuersis luminibus, nihil videt: donec bis ter
 ue agnouit, timuitque ludibria oculorum.
 idque pluribus noctibus accidisse testatus est:
 tandem eo res processit, vt miser, iturus cu-
 bitum, brachia sibi manusque arcte colliga-
 ret, inditis vinculis, ne in somno attrectarent
 quicquam manus errantes. frustra. simul enim
 sopor & ligabat sensus, breue ad tempus, &
 brachia soluebat. Sed nimirum, quæ est Dei
 clementia, diaboli tentatio est infra homi-
 num facultatem: fugauit illum, qui pro casti-
 tate pugnabat, cum fortiter obstitisset. redijt
 tamen victus ad pugnam admirabili arte. E-
 gressus aliquando sacerdos idem ex oppido,
 leuandi æstus, iuxta lacum inambulabat per-
 soluens horarias preces Mariæ Virgini. Vix
 ducentos passus processerat, cum assecutus
 est eum vir quidam, cum rutila barba, & pro-
 missa

missa, vesteque magni pretii: insidebat equo pulcherrimo, atri coloris, qualis nullus illis regionibus. famuli erant a pedibus duo; cum accessisset propius, perhumaniter salutavit. Numquid ad Iubilate, inquit, peruenisti? recitabat forte sacerdos illum psalmum, & quod magis mirum, ita pressa voce, ut exaudiret tantum se ipse. tum vero, equitem inter & sacerdotem sermo institutus, hoc ordine, prior eques specie rimantis. Quæ est animo tibi infixæ cura? quæ sollicitudo mærentem exedit? at ille dissimulans. Mihi bene est, ac belle: frustra tibi huius rei quæstio fuit. cui eques. Mi homo, mihi dare verba difficile est cui datum olim a Deo, ut introspectam quid tacitis cogitationibus volent homines agentque. cum steteret sacerdos admiratione defixus, & stupens loquentis habitum, corpusque totum lustraret luminibus, sumpto animo. Quod, si tibi ea est virtus, effare, quæ me angit molestia: si quid fortasse, tu plus scis de rebus meis, quam ego ipse, cui ille, Votum Societatis Iesuitarum: hic stimulus cor vellicat: hoc te quietum esse non sinit. Sed tu alias res agas necesse est. ad illam tibi aditus non patebit: me vide. Suspiciatus alter, ne id aliqua ratione inaudisset a nostris. Non certum satis, votum illud fecerim necne: sed, ut ita sit, si certum est Patribus, me excludere, non abijciam animum, nec me discrucio:

neque

neque enim vna est tantum pie ac sancte Deo inferuendi via. Recte istud quidem, ait eques, mitte illam de pectore curam, est tibi ea indo les ingenii, is truncus corporis, & hæc super, ea voluntas, vt vel in ista, qua nunc vteris ratione vitæ, possis innocentiam tueri. quod, si me audis, aliam terram vide, vbi Deo viuas, & tibi, Arona relicta. iam me sequere: nec temere consultum erit rationibus tuis; optima apud me eris condicione. non lacto inanibus promissis. huc respice. hæc cum diceret, crumenam prægrandem manu percutiebat crepantem argento. egit gratias sacerdos. Non possum ad præsens vti liberalitate tua, vt fidem meam præstem Ecclesiæ Aronensi, et subito interfatus eques. Quæ istæc fides, sine publica vlla sponcione, aut chirographo? an te quinquaginta tres æris libræ (neque enim plures accepisti) addictum habebunt? Assentiebatur hæc audiens, non sine admiratione: sed coniectura ducebatur ad suspicandum, ad illius aures permanasse omnia ab aliquo Aronensi. Tum paulo fidentior. Tu vero quo iter intendis? vbi habes? Pallantiæ respondit (nomen est oppidi ad lacum Verbanum) et qui ad nos appellit linter, meus est, ad vicinalem vsum paratus. agebatur ab vno, atque altero remige, vtroque pullato. aspicit sacerdos, & miratur non antea visum. Nunc, si accipis condicionem, Pallantiæ mecum eris, quamdiu vo-

diu vo-

diu voles . si stat religiosam vitam comple-
 cti, vt in vnam admittaris insignem, & sancti-
 tate præstantem, curabo. Laudo egregiam hu-
 manitatem tuam, qua sponte uteris in homi-
 nem ignotum, sed habeo causas remittendi .
 Hac sermonum vice, cum paulum subsistere
 cogeretur sacerdos, Præi domine, inquit, post
 paulo sequar, nec aliter fecit, ac dixit . Tum
 salutare crucis signum in fronte exprimens
 atque in loco cordis, & pensilem corollam
 baccis confertam sacris, quis preces numeran-
 tur, manu prehensens, præcedentem subse-
 quitur: non apparet: credidit vsum velocita-
 te equi: hoc magis gressum accelerat, non sa-
 tis admirans, quo modo tam breui tempore
 tam longe anteuertit, vt oculis esset subdu-
 ctus: nec minus (vt est natura hominum) asse-
 quendi cupidine, nihil ad celeritatem sibi re-
 liqui facit. emensus erat currendo iam mille
 passus: iacit interea oculos circum campum
 late patentem, nec aliud occurrit, nisi solitu-
 do, & littus merum: neque enim eques, nec
 famuli, nec vero in lacu cymba vlla. Hic con-
 stitit fessus animi, & repentino terrore corre-
 ptus: ad extremum cum recursarent diabolice
 fraudes, sese inde proripuit, pauens, atque
 respectans: narrauitque nostris, quæ viderat
 audieratque, nondum finito metu. Sequitur
 alterum in alio genere. Surrexerat quidam
 multo mane, ad meditationem antelucanam,
 accensa

accensa lucerna: cum interea simul auditus
 flatus, & lumen extinctum, reaccendit trepi-
 dus: sed lucerna iterum ac tertio restingui-
 tur. cum rem detulisset ad vnum e nostris i-
 gnarus consilij, iubetur bono animo esse: & si
 idem rursus patiat, adigere spiritum, inuo-
 cato Dei nomine, ad enuntiandum quis sit,
 & quid præterea velit. in sequenti nocte res ea-
 dem: & roganti vox. Anima sum sororis tuæ
 mortuæ: purgor vlticibus flammis, pœna ce-
 dente in vicem fidei, qua sum obstricta mer-
 catori illi: & eum nominabat. Iam tu mi fra-
 ter quamprimum adi ædes, in quibus vixi: in-
 uenies sub camino, ad partem alteram, in fo-
 ramine, pecunias quasdam, & paginam: ex
 ea porro, & e re ipsa consilium capies. Pauen-
 tem interea, & sudore frigido defluentem
 blanda oratione firmat, non hoc fieri sine Dei
 numine: proinde ne metuat vllas insidias: neu
 differat supremum officium fraternum. tum
 frater paulo erectior. Quid me futurum est?
 curiosa interrogatione. Perge, vt cœpisti.
 non te pœnitebit. rursus ille. Hoc fact, cris-
 ne mihi amplius molesta? & soror. Minime, in-
 quit, sed mandatum meum celeriter cura. In-
 uenit is loco dicto aliquot nummos, & cautio-
 nem mutuatæ pecuniæ, quam cum accepisset
 a viro nobili, qui debebat, mercatorem si-
 mul, & sororis animam absoluit. et quoniam
 narrantur exempla memoranda, adiciam &

K tertium,

tertium, quod in oppido quodam suburbano, quo fuit sacerdos missus cum socio, contrigisse perhibetur. In eo ad triginta mulieres male demone agitantur, omnes fere virgines infirmæque condicionis: ex præsertim, quæ sunt voto virginitatis obstrictæ. mirum, has, quibus dolis circumueniat, quibus artibus oppugnet. varias inducit formas, ut alliciat ad infanda, ut deterreat ab honestis. assimulat modo personam, & pietatem monachi, &, quod audire aures horrent, ipsiusmet Christi crucifixi, hortantis ad impia: quin & vrsu, leonem, serpentem: impetum facturum in puellas hianti ore, & deuoraturus vno haustu: minacem etiam militem cum sclopo parato, & instructo, iam iamque extrusuro perniciosam glandem cum flamma, tonitruque, nisi extorqueat assensum. Sed simplicitas virginum vincit omnem astutiam Deo nixa. Magna omnino illarum fides, eoque clypeo ignea nequissimi tela extinguere. Ex pluribus, narrationes duæ reponentur. Ex earum numero quædam, nobilibus orta parentibus, & molliter educata, cum haberet aliquando noctem infestam a diabolo insidiante, stratum deserit, &, hieme licet media, ac tempestate perfrigida, in nudo pavimento, nuda cubat: cum cresceret nihilo secius flamma (ut magnum incendium, aqua iniecta) clam cubiculo egressa in hortum secedit, ibique magni æmulatione Francisci,

cisci, quem eadem factitasse acceperat, corpus proiecit in aggerem niuium, tamdiuque peruolutauit, obstrepente licet dæmone (qui ab ea uisebatur) & dentibus infrendente, ut internum ignem externo frigore restinxerit. Alteri item dæmon noctu se ostendit imagine beatæ Ursulæ, Crucis vexillum præferens, cum multarum virginum comitatu: atque ita locutus est. Videt Deus, amatque, tuum istud studium tuendæ pudicitiz: sed quoniam difficile admodum est in paterna domo, in tanto strepitu occurrentium, & periculorum obiectu, non contaminari mentem aliqua ex parte: nos allegauit, ut te duceremus in Cœnobium sacrarum virginum, omisis curis omnibus, ipsius numini studiose famulantium. Hic virguncula Deo aspirante, cum veres diaboli insidias, dexteram duxisset manum a capite in pectus, moxque a sinistra produxisset in dexteram, ut efformaret Crucem, se talibus visis, tantoque honore indignissimam esse profiteretur. Neque vero vobis habeo magnam fidem: timeo & in speciosis consilijs factos dolos. quod si Dei legatione fungimini, has sanctorum reliquias (habebat reliquias adalligatas ad collum) humiliter veneramini. Mirum dictu: procubuerunt in genua laruæ venerabundæ: & tanto magis urgent, ut maturet profectionem. at illa. Mihi non licet quicquam grauius statuere mei patris spiri-

rualis iniussu: neque ad eum adire decet no-
 cte intempesta: conuenite vos illum, & expo-
 nite mandatum Dei, vbi diluxerit, ego acco-
 dam, & vtar consilio ipsius. Hoc responso da-
 mones, abiecta omni simulatione, in suas se te-
 nebras abdiderunt, cum fremitu, in irriden-
 tem puellam, quod lingua solum bellarent,
 gratesque agentem suppliciter Deo, contume-
 lias & probra certatim ingerentes. Ex his
 duabus, fiat de reliquis coniectura. Ingens
 videlicet omnium pietas, cum præsertim ac-
 cedunt ad sacram synaxim: eo enim tempo-
 re ita exardet ira sempiternus hominum ho-
 stis, vt omnes artes conquirat ad illas oppri-
 mendas: nec temperent a lacrimis, qui inter-
 sunt spectaculo. At magnæ virgines, ac sem-
 per in malis maiores, quia talibus iniuriis nõ
 infringitur earum virtus, sed acuitur, & ca-
 pto licet corpore, non capitur animus, ætatis
 illa fragilitate & sexus, de impotentis inimi-
 ci pertinacia triumphant: neque cupiunt li-
 berari molestia pugnæ, vt de assiduitate vic-
 toriæ Dei gloria illustrior existat. Attuli huc
 exemplum virginum, vt similia coniungeren-
 tur: de quo scilicet auditum est, excursionem al-
 tera: duæ enim excursionem rogante Cæsare
 Speciano Nouariensi Episcopo, a quattuor
 nostris susceptæ, vt in vtramque bini mit-
 terentur: in oppidum, vbi ea geruntur de qui-
 bus diximus: & in valles desertas, atque hor-
 ridas,

MEDIOLANENSIS. 149

ridas, quas non sine causa vir grauis & prudens Indias appellat. Regio est, vt cæli solique asperioris, ita etiam ingenii: iter difficile atque inuium: cultores inconditi, & agrestes: nulla apud eos mitis arbor, aut pomifera, fruges nullæ: importatur victus aliunde, lacte caseoque exceptis: & quoniam, nec quis, nec plaustris patet aditus, mulieres onerata ferentes humeris, iumentorum vice funguntur. propter vastitatem loci rarus ibi sacerdos: iacet fere omnis tractus sine cultoribus animarum. quo magis infelix regio, & parata peccantibus. gens proiecta ad libidinem, & Christiani ritus ignara: nisi quod oppida inter se, de templorum ornatu, amplitudine, elegantiaque, veteri quadam æmulatione, contendunt. excepere nostros tanta gratulatione, vt vix credi posset: effundebatur sacerdos, populusque ad eorum aduentus, ad multa milliaria, pæne vniuersus: campana æra perstrepebant: tam ingens deinde concursus ad templa, vt negotiosum diem a festo non facile discerneres. Admirabantur ignari nostri muneris, tantum a nostris laborem suscipi, in ipsis adiuuandis, audiendis, edocendis, & respui pecuniam, aliaque, quæ offerebantur: ita eos venerabantur, tamquam aliud genus hominum, cælo demissos. et fuit pretium iuisse. retexuerunt quadraginta totius vitæ, per multi denum, vicenum, tricenumque

K 3 anno.

annorum, & quod excurrit, peccata confitendo. viginti quattuor a turpi concubinarum meretricumue consuetudine abstracti. Mulieres duæ, de nostrorum consilio, ita repetæ pudoris ac pudicitia tenaces, vt aduersus effrenatam libidinem aliquorum, vitam sibi citius ereptum iri, quam contaminadum corpus aperte testarentur. altera ex his cum perditus adolescens effractis foribus eius domum esset ingressus, tamdiu hominẽ detinuit blanda oratione, quamdiu per auersum ostium a publico ad vicinam mulierem euadens elusit impudentem. Multæ præterea, quod nunquam antea auditum in illis oris, nescientibus nostris, nedum suadentibus, nuncuparunt votum perpetuæ castitatis: consultum aliquot virginibus, quæ in lubrico versabantur. matrimonia non legitima ad iustam formam redacta. Par coniugum a perpetuo triennii iurgio: complures præterea ab inueterato odio ad concordiam, & pacem reducti: ex his vnus tredecim globulis appetitus ex tormento aheneo, & fere debilitatus toto corpore, quamquam irascebatur implacabiliter, nostrorum hortatu placatus est cum aduersario expensas & damna resarciens, quidam qui pecunia iudicem induxerat, vt eius inimicum afficeret extremo supplicio, alioqui reum noxæ capitalis, in eam adductus mentem, vt damnati filios tamdiu aleret, quamdiu ar-

tem

tem manumque in quæstum conferre possent. magna vis argenti, quam interuerterat fraus, ad dominos reuertit. Multa huius generis cõmunia: quidam, qui cum se explicare non posset e curiosa molestaque tentatione de rebus fidei, manum sibi afferre stacuerat, audita concione deterritus a sententia, quam & concionatori aperuit. eadem fuit medela alijs multis, cum æque angerentur. quæ sequuntur mirãda. Destituebatur sensibus puella: sed & vmbra- rum spectris, quas sibi videre videbatur, reddebatur attonita, ac similis stupenti: versabatur in vltimis finibus huius, de qua iam pridem loquimur, vallis, mulier veratrix & saga, quæ carminibus profitebatur sanare, quæ apud alios insanabilia essent. magni ad eam concursus hominum consilij gratia, & auxiliij: & quamquam reclamarent nostri, ac scelus ostenderent, tamen illis abeuntibus adolescentulæ genitrix, affectu materno, filiam mittit, consulitque mulierculam de vmbra, & remedium laboranti. tum maga. Adducite puellam ad illos sanctos (nostros intelligebat) qui nuper apud vos versabantur: ab iis petite opem. parat mater, filiam adducit itinere octo millium, rem exponit, ac responsum veneficæ: vtramque adhibita peccatorum confessione, sacro se Christi corpore communire præcipiunt nostri: quo facto melius habuit adolescentula, & cum sponte virginitatem vo-

uisset Deo, lata & in columnis domum reuer-
 tit. Erat alia sensu aurium ita obtuso, vt si au-
 diri velles, intendenda vox esset: cupiebat
 peccata aperire sacerdoti in templo, verum
 conscia imbecillitatis expectabat vacuum lo-
 cum, & tempus, omnibus digressis: ea cum
 spes euanesceret, aliis atque alijs certatim su-
 perfluentibus, rem tacite beatæ Virgini com-
 mendans audaciam a necessitate mutuatur:
 voto respondit euentus: loquentem sacerdo-
 tem, vt eius mos & officium ferebat, submisso
 murmure, exaudiebat, magna perinde admi-
 ratione, & voluptate: nec tacuit beneficium
 Dei matris. Non minus memorandum, quod
 illi cum populi nec plane Germanico vtantur
 idiomate, neque Italo, sed permixto confuso-
 que ex vtrisque, tamen æque intelligebant no-
 stros, intelligebanturque, ac si cõmunis com-
 mercium linguæ esset: tantaque erat fides gen-
 tis, vt ægrotos etiam afferrent, vt bene illis
 precarentur. Duo, præter cetera, apud eos
 correctione indigebant, in infantium baptis-
 mo. Nam si quis esset domi baptizandus, in
 aquam indentes pollicem, pingebant crucem
 in fronte infantis, & pariter dicebant. Ego
 te signo, in nomine Patris & Filij & Spiritus
 sancti. Igitur hic error sublatus, nunc alterum
 videamus. Oppidum est, in cuius templo ante
 effigiem | Deiparæ fama erat reuocari ad vi-
 tam infantes pueros, qui expirassent sine ba-
 ptismo.

ptismo . peruagabatur opinio totam regio-
 gionem, cupidius credita, quia veram esse
 cupiebant: & afferebantur infantes. neque abe-
 rat fraus nostris intellecta: collocabatur mor-
 tui corpusculum in altari a parentibus, & in
 eius ore pinna miræ leuitatis: tum omnes
 qui accurrerant causa beneficij, vel miracu-
 li, in certas preces effundi, cum trepidatio-
 ne ingenti: non sine suspirijs: sic vt impulsu
 aeris, tremere pluma, vibraretque: in quam
 omnium oculi intenti: nec mora, miraculum
 exclamant, viuit, viuit. accurrunt confusis
 vocibus crebroque anhelitu: ventilari hoc ma-
 gis pinna, & concuti, sæpe etiam excuti e la-
 bijs: hæc vulgus imperitum: at Parochus non
 multo sapientior, sacra puerum aspergebat a-
 qua: deinde veluti sollempniter baptizatum
 condebat in sepulcrum, magni operis res fuit
 in hoc errore tollendo. Abrogatæ etiam aliæ
 consuetudines, in depellendis morbis, sedan-
 disque tempestatibus, plenæ superstitionis: il-
 la præsertim: vt sabbato pomeridianis horis
 religioni ducerent facere quodcumque opus,
 diem Dominicum neglectui haberent. Arbitra-
 bantur etiam, mulieri, vbi venisset in manus
 mariti, pro parentibus preces effundere, ne-
 fas & irreligiosum esse. Ab his alijsque vanita-
 tibus, inculti populi, atque agrestes, ad veram
 religionem reformati. atque hæc de excursio-
 nibus duabus. Obiti etiam pagi adiacentes
 cum

cum fructu: ac super inimicitias compositas, aliaque communia, multi indicauere sacerdoti, quæ per omnem vitam peccando commisissent. Quodam in oppido, complures nobiles, quibus desidia cordi, sic erant non amantes doctrinæ Christianæ, vt non solum choreas anteuerterent, sed alios etiam auerterent ab illa: verum auctore vno e nostris, culpam prope rantes vertere in decus, & ad sapientiora conuersi, primi omnium in hoc opus nomina dederunt: factumque, vt a viris pueri, puellæ a mulieribus docerentur. Eodem in oppido Deum ac cælites violandi verbo sublata impia consuetudo. abolitus mos fucati fenoris agitandi. & redditus fructus iniuste percepti. confultum feminis duabus, quarum altera ab importunitate mariti quæsitâ morte se eripere cogitabat: altera suâsu fratris, minisque, colata facinoroso adolescenti, ita impatienter ferebat factum, vt ex dolore in amentiam acta, mox etiam varijs diaboli visis atque insidijs exposita esset: tribuit Deus hoc beneficium sacerdoti nostro, vt eius hortatu confugeret vtraque ad diuinam opem implorandam, intelligeretque multum prodesse hominibus in re mala, si animo bono vterentur. In excursionibus alterius anni, vt breui complectar, hæc præstita. In oppido quodam ad lacum Verbanum constituta honestarum Sodalitas mulierum, quæ patronam habent Virginem Dei

MEDIOLANENSIS. 159

parentem. altera item virorum vitæ optimæ instituendæ. Vtrique additi magistratus, et impositæ leges. et apparet fructus: vt oppidani ipsi dicant aliam esse iam speciem, alium animum hominum, adeoque ipsius oppidi faciem aliam videri. Restituta alibi Congregatio a I E S V nomine insignis, quæ iamdiu exoleuerat. In altero quodam pago effectum: vt collata pecunia pro cuiusque opibus perpetuaretur vigil ignis Christi corpori asseruando. Vnus atque alter deterritus ab inimicorum cæde: atque a recordatione offensæ. Hæc ob res perinde celebratur nostrorum aduentus, vt timetur discessus.

VERCELLENSE COLLEGIVM.

AD SCHOLAS nostras Clerici e Seminario ventitate cœperunt. additus feruor Congregationi Partheniæ, liberalitate Patris nostri Generalis ad Romanam adiunctæ: datum principium instaurationi studiorum ab oratione graui & polita, in magna nobilitate & frequentia: eius exemplum petenti Episcopo, qui multas ad res (sicut etiam facit Quæstor sacrarum causarum) nostrarum opera & cōsilio vtitur, non fuit denegandum. Cathchesis Christiana tradita non solum in nostro, sed in quattuor etiam templis, magno concursu: quem auxit anno posteriore illustris

stris dialogus cum appendice præmiorum, nec minus gratum spectaculum fuit, cum in anniuersaria pompa sacrosanctæ Eucharistiæ, pro nostris ædibus, exhibita species, deserta in loca Angelorum panis descendens e celo magnifico apparatu. Magna erga nos beneuolentia ciuium, quibus & utiliter satisfactum concionibus præter morem habitis per quadragintadiæ ieiunium in nostro templo. Nofocomium aditum, adiutum, auditum, utiliter ac sæpe: inuisus item carcer: ac subleuati, qui egestate premebantur: tres multorum scelerum infamia noti, damnati cum essent supplicio ultimo, firmati sunt a nostris ad pœnam, miseriarum finem, æquo animo ferendam. Nec minus utilis opera fuit reliquæ ciuitati. Effectum, ut quidam parceret inimico, cuius sanguine manus mentemque inquinare decreuerat. alius in gratiam redijt cum vxore, veneno quod ad eius necem parauerat, abiecto. Rarum pudicitia matronalis exemplum. Impurus quidã atque impudicus honestam mulierem sollicitabat, in hoc vnum omnem industriam artemque coniungens, salutando, affectando, honorem habendo, pollicitando, preces addendo: at illa superior omnibus officijs promissisque, illum contra orare, ut quoniam stabat non violare iura coniugij, ab incepto desisteret: cum hoc non satis esset ad minuendum ardorem iuuenis accensum, non ignara miserem

norem maiore restingui, quo redimeret periculum castitatis, obtulit non paruum vim argenti: non irritum consilio: spes enim dubia cesit rei certæ: & indomita libido dominantis pecuniæ cupiditate superata est. Magna erga nos Episcopi beneuolentia, nos cum inuiseret, Latina exceptus oratione, versibusque, & emblematis varij generis expositis in templo, ac conuiuio præterea frugali. Coactæ Synodo nostri Rectorem Collegij interesse, ab eoque sermonem haberi, & controuersiam inter religiosum quemdam virum ac primores Ecclesiæ principis componi voluit, ipsis assentientibus. Hæc in vrbe. Nã extra urbem quattuor missi, bini in loca diuersa. Et hæc videlicet secuta. Matutina concio: pomeridiana doctrinæ explicatio: huic sustinendæ & propagandæ, Sodalitates institutæ, vnde suppeditentur magistri. Vir & mulier, post suetam denuntiationem sponsalium in templo, nullo præterea adhibito ritu sollemni, viuebant in iisdem ædibus: vnde nascebatur sermo multorum, & matrimonij contemptus: persuasum his, vt suppletes quæ deerant ad carimoniam nuptiarum, legitime iungerentur. Effecerunt item nostri, vt quidam, quem sacris interdixerat Episcopus a sacramento ferijs Paschali- bus abstinentem, ad eius Vicarij se pedes prosternens impetrarit veniam, & culpæ liberationem. Denique reconciliatum par coniu-
gum

gum, inter quos disfidium ingens, propter in-
ductam concubinam a viro, quam vxor impa-
tiens consortij pacta erat cum audacibus iu-
uenibus, vt conuulnerent in facie, adulterij
mercede: nunc auctoribus nostris exacta do-
mo pellex, & retractatum impudens pro-
missum. Atque hic mihi terminus

Vercellensis Collegij, & Pro-
uinciae Mediola-
nensis.

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

PRO-

gum